

Országos növényvédelmi előrejelzés a kertészeti kultúrákban 2025.05.22.

Május második dekádjában folytatódott az átlagosnál hűvösebb és többnyire száraz időjárás országszerte. A borongós, gyakran szeles napokon továbbra sem örülhettünk mindenütt a csapadéknak. Az eddig jóval szárazabb, melegebb alföldi területekre is megérkezett ugyan a csapadék, de csak helyenként jelentett számottevő öntözést (a mennyisége 1,0-22,0 mm között alakult). A hőmérséklet szempontjából is változékony időszakban, mérsékelt nappali felmelegedés (maximum: 22,0-25,0 °C) és még mindig alacsony éjszakai hőmérsékletek (1-6 °C) voltak jellemzőek. A levélnedvesség értékek az esős napok környezetében emelkedtek kritikus tartományba (4-10 óra), a páratartalom értékek magasak voltak (>75 %).

ALMA, KÖRTE

Almában a **lisztharmat szekunder levéltüneteinek** terjedése mostanra az ország több pontján megfigyelhető, különösen az érzékeny fajtákban. A betegség a múlt héten nem terjedt jelentős mértékben, melyben vélhetően szerepe volt a lehülésnek és a helyenkénti átmeneti esős időjárásnak. A kezeletlen fákön ezzel szemben, a lisztharmatos foltok pusztulása sem látható, tehát ha felmelegszik az időjárás és marad a jelenlegi párás jellege, a kórokozó újabb fertőzésére számíthatunk.

A **varasodás** aszkospóra szóródása a csapadékos napokon még észlelhető, de csökkenő tendenciájú. A konídiumos fertőzés azonban a záporokkal, magas páratartalommal tarkított környezetben szinte folyamatos fertőzésveszélyt tart fenn. A lomb fertőzöttség a legtöbb gyümölcsösben növekvő, továbbá a dunántúli területeken (pl. Zala vármegye) a **gyümölcsökön** kisebb-nagyobb kiterjedésű varas foltok is árulkodnak a betegség intenzív jelenlétéről (1. fotó).

1. fotó: Varasodás tünetek almán

Almában az **almamoly** rajzása a legtöbb ültetvényben gyenge intenzitású, de góc-szerűen (kitettségtől, technológiától függően) magasabb egyedszámokat is fogtak a csapdák (62 db imágó/csapda/hét). Az első nemzedék rajzása országszerte elhúzódó, melynek oka a gyakori lehűlésekkel van összefüggésben. Az almamoly fejlődési küszöb értéke ugyanis $+10\text{ }^{\circ}\text{C}$ napi átlaghőmérséklettől határozható meg, vagyis ez alatt a fejlődés leáll, de legalábbis minimálisra lassul. Az elmúlt hetekben gyakoriak voltak a drasztikus éjszakai lehűlések, ellenben nappal $22-25\text{ }^{\circ}\text{C}$ -os hőmérsékletek is előfordultak, amelyek a tapasztalt ciklikus fejlődéshez átmenetileg biztosították az igényelt hőmennyiséget. Amennyiben a hőmérséklet emelkedik, vagy kiegyenlítettebbé válik, az a rajzás következetességében és az egyedszámban is megmutatkozik, de ez legfeljebb a 2. nemzedék esetében valószínűsíthető. A párosodás, tojásrakás folyamatos, így a fertőzöttebb ültetvényekben a védekezés mindenképp javasolt!

A molykártevők közül az **almalevél-sátorosmoly**, az **almalevél-aknázómoly**, a **lombosfa fehérmoly** valamint az **almalevél törpemoly** rajzása is alacsony szintű. Kártételek nem jellemzőek.

A **levéltetvek** felszaporodása tovább folytatódott, csökkenés elsősorban ott tapasztalható, ahol védekeztek a kártevők ellen. A zsenge, folyamatosan növekvő hajtásvégek a következő napokban is jó táplálék forrásul szolgálnak majd, ezért a fejlődő kolóniákat célszerű felmérni, szükség esetén kémiai úton beavatkozni. Amennyiben a gazdacserés fajok kolóniáiban (pl. szürke alma levéltetű) megjelennek a szárnyas egyedek és azok aránya eléri a $\sim 40-50\%$ -os arányt, akkor újabb kémiai védekezést már nem célszerű tervezni. Jelenleg a szürke almalevéltetű esetében $\sim 5-10\%$ -nyi a szárnyas alak, így a védekezés ellene még javasolt!

A **levélpirosító alma-levéltetű** újabb, mérsékelt kártétele figyelhető meg, a **zöld almalevéltetű** terjedése stagnál, esetenként technológiától függően változik. A **szürke almalevéltetű kártétele** közepes, egy-egy ültetvényben erős mértékű. A védekezés szükséges lehet ellenük.

A **vértetvek** telepeinek gyarapodása a lomb koronában szinte akadálytalan (kezeletlen fákon), különösen a sűrű hajtásokkal benőtt fákon és a vízhajtásokon. Az intenzív hajtásnövekedés miatt célszerű rendszeresen ellenőrizni a fákat, még akkor is ha szíromhullást követően már beavatkoztunk, mert a vértetvek elő jövedele, felfelé vándorlása terjedése folyamatos.

Almában házi kertben (védelem nélkül) a növekvő gyümölcsökön megfigyelhetők a **poloskaszagú almadarázs** kártételének jellegzetes nyomai (2. fotó). Védekezés már nem javasolt ellenük.

2. fotó: Poloskaszagú almadarázs kártétele almán

Körtében a **varasodás** levél fertőzöttsége enyhén növekedett, fajta érzékenységtől függően gyenge, egy-egy esetben közepes mértékű. Ezzel együtt a leveleken még mindig kisebb fokozatú a betegség fellépése mint a gyümölcsökön, ahol közepes-erős szintű varasodás jellemző. Folyamatos védelem javasolt!

CSONTHÉJASOK

Cseresznyében (termésfejlődés, növekedés, korai fajták: színeződés-érés kezdete) tovább növekedtek a **fekete cseresznye levéltetű** kolóniái, egyes fajtákon erős mértékű a kártétel (3. fotó). Amennyiben védekezésre van szükség, a korán érő fajták esetében legyünk figyelemmel az élelmezés egészségügyi várakozási idő betartására!

3. fotó: Erős fekete cseresznye levéltetű fertőzés a cseresznye hajtásán

A **cseresznyelég** rajzása nagyon változatos képet mutat az országban. Míg Pest vármegye és az Észak-Alföld egyes területein már május első hetében megkezdődött a rajzás (helyenként jelentősebb egyedszámban), addig az ország többi részén egyáltalán nem, vagy legfeljebb észlelési szinten jelent meg a kártevő. A korai fajták érése miatt még nem késő a sárga ragacos lapokat kihelyezni, ahol pedig egyértelműen tapasztalható a rajzás, a védekezéseket javasolt haladéktalanul megkezdeni szintén az élelmezés egészségügyi várakozási idő figyelembe vételével!

A **sztigminás levéllyukacsosodás** kezdeti, mérsékelt levél-és gyenge mértékű gyümölcs tünetei a száraz időszakok miatt stagnáltak az elmúlt héten. Erősödés a jövőben, csak csapadékos, párás viszonyok mellett várható, kajszi, Őszibarack, meggy-és szilva fák.

Kajszi-és Őszibarackban a **keleti gyümölcsmoly** rajzása csökkenő (kivéve Hajdú-Bihar vármegyét) 8-66 db imágó/csapda/hét egyedszámmal. A **barackmoly** egyedszáma a legtöbb ültetvényben észlelési szintű, nem jelentős, de egy-egy fertőzött körzetben a rajzás felfelé ívelő (Csongrád-Csanád vármegye: 17 db imágó/csapda/hét). **Szilvában a szilvamoly** populációja is csökkenő (kivéve Pest vármegyét), a változatos csapdázási eredmények miatt azonban a helyi szintű megfigyelés ez esetben is fontos (27-107 db imágó/csapda/hét)! A párosodás, tojásrakás folyamatos, a védekezés időszerű és javasolt!

Szilvában a hamvas szilvalevéltetű és a **sárga szilvalevéltetű** kolóniák kialakulása intenzív. A hajtásvégék fertőzöttsége közepes-erős szintű. A védekezés időszerű!

SZŐLŐ

A szőlő fejlődése az elmúlt héten nem változott jelentősen, amely a hűvös időnek köszönhető. A fürtkezdemények növekedése, fejlődése zavartalan, a dél-alföldi régióban már megkezdődött a virágzás.

A betegségek fertőzésveszélye továbbra is alacsony szintű volt, a tartósan 10-12 °C alatti minimum hőmérsékletek valamint egyes területeken a csapadékhiány következtében.

A szőlő érzékeny fejlődési stádiuma miatt azonban a megelőző védekezéseknek kiemelt szerepe van, mert ha felmelegszik az időjárás, a betegségek (lisztharmat, peronoszpóra) szinte robbanásszerűen fertőznek! A dél-dunántúli területek kivételével –ahol szórványos a **lisztharmat** primer tüneteinek megjelenése- a lisztharmat és peronoszpóra országos fellépését eddig nem tapasztaltuk. Észlelési szintűek, jelzés értékűek a **feketerothadás** levéltünetei a lombon, a foltok nekrotizálódása mellett, mostanra az ivartalan termőtestek (piknídiumok) is kialakultak, melyek újabb fertőzéseket indíthatnak el a zsenge növényi részekén. A betegség fertőzésveszélye a csapadékos időszakokban erősödik, ezért a megelőző védekezés javasolt a fertőzött ültetvényekben!

A **szőlő levélatka** és a **nemezes gubacsatka** góc-szerű fellépéséről az ország több részéről érkeznek információk, miszerint az idei tavaszon a kártételek sok esetben jelentős mértékűek (Zala, Komárom-Esztergom, Csongrád-Csanád vármegye). A tünetek diagnosztizálásakor célszerű alaposan szemügyre venni a növényeket (az atkák jelenlétéről meggyőződni), mert a szőlő tőkék vontatott kihajtása, fejlődése, a levelek, hajtások sárgulása, torzulása akár korábbi fertőzésből származó fitoplazma tünetek is lehetnek (többek közt). Ezt különösen a fitoplazma fertőzéssel súlyosan érintett ültetvényekben vegyük számításba. Május ~18-19.-e táján megkezdődött, az elmúlt napokban pedig tömegessé vált az **amerikai szőlőkabóca** lárvakelése a tojásokból (4. fotó).

4. fotó: Amerikai szőlőkabóca L1-es lárvái

A fiatal L1-es lárvák ugyan még nem képesek a fitoplazma terjesztésére, de az amerikai szőlőkabócával erősen fertőzött térségekben a kis lárvák gyérítése is célravezető lehet a vektor elleni védekezésben. A tavalyi évben szinte minden jelentősebb szőlőtermesztő vidéken jelentősen nagyobb volt a kabócák egyedszáma a korábbi évekhez képest! A tojás alakban telelő vektor populációjának gyérítésében a téli időszaknak elenyésző szerepe volt, ezért a jelenlegi időjárás függvényében (az éppen aktuális felmelegedés) tömeges jelenlétükre számíthatunk!

Kártevők közül a **tarka szőlőmoly** rajzása okozott eddig kellemes meglepetést. Több molykártevőhöz hasonlóan a tarka szőlőmoly rajzása is szokatlanul alacsony szintű volt. Az ország középső területein valamint Hajdú-Bihar vármegyében fogták nagyobb számban a csapdák a kártevőt, másutt azonban észlelési szintű a jelenlét. Folyamatos csapdázás, megfigyelés javasolt!

Egyéb: A gyümölcsféléket (almatermésűek, csonthéjasok, héjasok, szőlő) széles körben károsító **közönséges teknős pajzstetű** lárva rajzása elindult (Zala, Somogy vármegye). A nőstény pajzs alatt a fehér tojások szennyes sárga színűvé válása jelzi a kis lárvák rövid időn belül történő kelését (5. fotó).

5. fotó: Közönséges teknős pajzstetű kelő lárvái (háttérben a fehér tojások)

A védekezéssel még célszerű várni, míg a lárvakelés tömegessé válik és a kis lárvák elkezdnek kivándorolni a pajzs alól, táplálkozás céljából a levelekre. A védekezésre fel kell készülni!

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.